

Rådgivningsbrev

Besöksdatum
2025-05-07

SAM-nummer
Ange SAM-nummer

Ange rådgivarens namn
Ange mobiltelefon
Ange e-postadress

Ange mottagarens namn
Ange mottagarens adress

Översyn av dränering (14D)

Hej Namn, här kommer rådgivningsbrevet från besöket Översyn av dränering inom Greppa Näringen som vi gjorde i xx månad.

Sammanfattning av åtgärder

- Det är bra att ni underhåller dränering löpande genom spolning och jobbar med nytäckdikning vid behov!
- Den viktigaste åtgärden på det stora skiftet är troligen nytäckdikning, så att infiltrerande vatten kan ledas bort innan det bildar större vattensamlingar. Men testa gärna underhåll genom spolning först.
- Underhåll av diket är högsta prioritet, när det är genomfört så går det att felsöka andra problem med befintligt dräneringssystem.
- Röj upp längs kantdiken och se till att underhålla dem inför täckdikningen.
- Försök att ha som rutin att gå/köra längs alla diken och titta i alla brunnar varje år.

Bakgrund

På gården bedrivs växtodling och nötproduktion på ca 800 ha kring xx. Dräneringen är en prioriterad fråga på gården då det finns mycket lerjord och gytjtjeleror som ligger lågt i landskapet. Täckdikning görs kontinuerligt och gården samäger en dräneringsspol tillsammans med en granne. Vid behov av nytäckdikning anlitar de in en lokal entreprenör. Vi tittade på några fält med dräneringsproblem i området kring xx.

Syftet med rådgivningen

Syftet med rådgivningen är främst att minska växtnäringsläckaget av fosfor från åkermarken och förbättra vattenhushållningen. Detta genom att minimera ytavrinningen från åkermarken, som kan leda till att mer näringsämnen hamnar i vattenmiljön och till slut i havet, vilket ska undvikas. Med en väl fungerande dränering kan vattnet sippra igenom jorden till dräneringssystemet i stället för att rinna på ytan, vilket leder till minskat näringsläckage. Det är också viktigt att inte vatten från omgivande mark rinner ut på åkern då dräneringssystemet inte är dimensionerat för dessa flöden. Åkermarkens genomsläpplighet och att markytan

har en genomsläpplig struktur är också av största vikt för att dräneringssystemen ska fungera. När allt detta fungerar får växten och växtens rötter bra förutsättningar med tillgång till att: andas (ta upp syre och avge koldioxid) ta upp vatten och näringsämnen och få ett djupt rotsystem.

Översyn av dräneringen

Skifte 1

Skiftet som vi besökte tillhör xx avrinningsområde. Det har uppdagats ett par blöta områden på fältet som låg under vatten vid besöket. Skiftets norra och västra kanter vätter båda mot allmänna vägar. Det finns ingen dokumenterad systemtäckdikning men däremot verkar det finnas kompletteringsdikning som mynnar ut i xx som är ett markavvattningsföretag. Troligtvis är det gamla tegdiken som är igenlagda med rör.

Inkommande vatten

Fältet på västra sidan leds i stora kulverten under fältet. Det står brunnar vid rörlagt dike som leder vatten norrut. Det finns inget vägdike på västra sidan av fältet som kan fånga upp vägdagvatten. Detta behöver åtgärdas och det är Trafikverket som ansvarar för detta, eftersom vägdiken är tillbehör till vägen.

Befintlig dränering

Det finns ingen dokumenterad täckdikning på fältet. Vi hittade dock utlopp från täckdikning på flera ställen längs de öppna dikena, men detta är mest troligt gamla öppna diken som rörlagts och även en del behovsdränering som gjorts på de blötaste områdena på fältet. Det kan dock vara bra att fråga tidigare markägare om

vad som gjorts på fältet vad gäller dränering. Huvudledningar som går mellan brunnarna på västra sidan har spolats av Trafikverket.

Brunnar

Brunnen verkar sakna ytvattenintag och det fanns inget grus runt brunnen. Om det samlas vatten runt brunnen så behöver det ordnas med ytvattenintag.

Några meter norr om brunnen fanns ett mindre slukhål som det stod vatten i. Detta uppstår ofta på grund av att ledningar glider isär eller går sönder, så att jord kan börja rinna in. Här behöver ledningen grävas fram och repareras.

Utlopp

Vattennivån i diket var hög vid besöket och utloppet från rörledningen låg helt under vatten. Diket har underhållits för några år sedan men vid besöket så var det mycket igenväxt med vass och hade uppskattningsvis 30–40 cm sediment i botten. Diket behöver underhållas innan några andra åtgärder är aktuella.

Torrlägningsföretaget slutar 25 meter uppströms från där rörledningen mynnar, enligt handlingarna, så längre uppströms så räknas diket som enskilt, och det är ni markägare som ansvarar för hälften av underhållskostnaderna vardera då det ligger i en fastighetsgräns.

Åtgärder på skiftet

Ett första steg kan vara att testa att spola ett par ledningar och se om det ger önskade effekt. I samband med detta kontakta Trafikverket och påtala deras ansvar över fungerande vägdiken. Det är också viktigt att se över brunnar och fixa eventuellt ytvattenintag samt gräva upp och laga den trasiga ledningen som troligtvis är orsaken till slukhållet.

Ger inte dessa åtgärder tillsammans önskad effekt rekommenderar jag att ni anlitar en projektör för att titta på förutsättningarna för att göra en ny systemtäckdikning på fältet.

Skifte 2

Ett kortare besök gjordes på ett skifte närmare gårdscentrat, där det är problem med vatten som står i fält runt dräneringsbrunnarna.

Inkommande vatten

Vattnet leds i vägdiket från högre mark längre västerut. Det finns en brunn i vägkanten där vattnet ska ledas ner i en rörledning under fältet. Vägdiket behöver underhållas.

Brunnar

Brunnen vid vägen stod under vatten på fältet och en bit bort fanns även en annan översvämmade del av fältet. En ny elledning hade dragits och det finns misstanke om att utgående ledning från brunnen kan ha grävts sönder. Brunnen var igenslammad. Eftersom det verkar komma ganska mycket vatten i vägdiket där brunnen står så måste detta åtgärdas. I dagsläget rinner vattnet på markytan istället och ställer sig i lågpunkterna på fältet. Brunnen och utloppsroret behöver grävas fram och lagas.

Åtgärder på skiftet

Även här behöver Trafikverket kontaktas för att påtala deras ansvar för fungerande vägdiken. Ni behöver också gräva upp och titta om det är som ni befarar att ledningen från brunnen grävts av i samband med nedgrävning av den nya elledningen.

Dränering och miljö

Som vi diskuterade så är en bra dränering en förutsättning för att kunna odla med små förluster av växtnäring. Bra dränering ger en säkrare och större skörd, vilket också gör att miljöpåverkan per kilogram, produkt blir lägre.

Fördelar med bra dränering:

- minskad risk för erosion och fosforförluster
- bättre hushållning av växtnäring, inte minst kväve eftersom bra dränering minskar risken för denitrifikation, alltså att kväve avgår som kvävgas eller lustgas.
- bättre etablering och rotutveckling,
- gynnar växternas upptag av både vatten och växtnäringsämnen
- stärkt ogräskonkurrens
- säkrare övervintring av t.ex. höstraps och andra höstgrödor
- lägre dragkraftsbehov, vilket kan minska bränsleförbrukningen

Rådgivningsplan

Dina kommande inplanerade rådgivningar är Energikollen, 21C och 20B Klimatkollen.

Jag kan också rekommendera en 14U Underhåll av diken om ni vill fördjupa er i frågorna kring underhåll kring de större öppna diken.

Hör gärna av er om ni har frågor om kommande rådgivning inom Greppa Näringen, eller om modulen vi gjorde hos er.

Med vänliga hälsningar

Rådgivarens namn

Aktiviteten är delfinansierad med EU-medel via Länsstyrelsen i skriv länsnamn län.